

Kaupunginhallituksen vastaus vuoden 2024 Nurmeksen arviointikertomukseen

Nurmeksen tarkastuslautakunta on nostanut arviointikertomuksessaan 2024 esille huomioita, joihin kaupunginhallituksen on kuntalain 121 § mukaisesti annettava lausuntonsa. Lausunto esitetään kaupunginvaltuustolle. Kaupunginhallituksen vastaukset esitetään siinä järjestyksessä kuin tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessa huomionsa esittänyt.

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Kaupungin strategian mukaisten toimenpiteiden systemaattinen seuranta ja raportointi on tärkeää tavoitteiden saavuttamiseksi. Tarkastuslautakunta painottaa, että toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet pitää määritellä strategian mukaisesti ja ne tulee ottaa huomioon päätöksenteossa.

Lautakunta kiinnittää huomiota siihen, että strategian kuntalain mukainen päivittäminen tehtiin erittäin myöhään, keväällä 2024. Sen sijaan yksittäisissä asioissa valtuusto on tehnyt päätöksiä strategian muutoksista.

KH vastaus:

Kuntalain perusteella kuntastrategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuustokaudessa ja Kuntaliiton ohjeistuksen mukaan strategian päivityksen voi tehdä esim. valtuustokauden puolivälissä. Nurmeksen kaupungin strategian välitarkastelu toteutui keväällä 2024, joka kuitenkin toteuttaa kuntalain vaatimuksen.

Strategian mukaiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet huomioidaan toimialojen talousarviovalmistelussa ja niiden toteutumisesta raportoidaan osavuosisiraporteissa ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Nurmeksen taloudellinen tulos vuodelta 2024 on positiivinen. Tilikauden ylijäämä, pienentynyt lainakanta ja kasvaneet rahavarat luovat puskuria tulevia epävarmuustekijöitä vastaan, kuten TE-uudistuksen toimeenpanon kustannukset, kaupungin taloudelliset vastuut työttömyyden hoidosta ja valtionosuusuudistus. Väestön väheneminen ja samanaikainen työttömyyden paheneminen on huolestuttava ilmiö. Erityisesti nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden hoitaminen vaativat ratkaisuja strategisella tasolla panostamalla työllistämistoimiin yhteistyössä työvoimahallinnon kanssa ja kehittämällä kaupungin omaa veto- ja pitovoimaa yritysten näkökulmasta. Jos tilannetta ei saada korjattua, työttömyyden kasvu tulee vaikuttamaan kaupungin talouteen merkittävästi, jo kuluvana vuonna talousarvioon varattu määräraha ei tule riittämään, vaan menot voivat olla jopa 1,5 milj. euroa, mikä olisi pitänyt ennakoida vuoden 2025 budjettia laadittaessa.

Väestön vähenemisessä iso selittävä tekijä on ikärakenteesta johtuva korkea kuolleisuus (182) ja alhainen syntyvyys (37), erotus 145 henkilöä, johon on vaikea vaikuttaa kaupungin toimin. Tulomuuttoon tulee panostaa nykyistäkin enemmän, erityisesti nuorten aikuisten osalta, opiskelu- ja työperäistä maahanmuuttoa unohtamatta. Yhteistyössä oppilaitosten ja

työnantajien kanssa tulee selvittää, onko koulutustarjonnalla mahdollista löytää ratkaisuja niin tulomuuton kuin pitovoiman näkökulmasta.

Lautakunta kannustaa kaupunkia tukemaan edelleen työn ohessa tapahtuvaa pätevöitymistä ja selvittämään, onko kriittisille aloille, esim. varhaiskasvatus, saatavissa lähiopiskelupaikkoja - ihmiset kun mieluiten työllistyvät edelleen opiskelupaikkakunnan läheisyyteen. Lähtömuuton syitä pitää aktiivisesti selvittää, samoin tulomuuttokampanjoiden tehokkuutta ja näitä tietoja tulee aktiivisesti hyödyntää jatkotoimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

KH vastaus:

Tämänhetkisen tilanteen mukaan talousarvioon 2025 varattu määräraha työllisyyteen tulee riittämään. Olemme palkanneet työkykykoordinaattorin yhdessä Juuan kunnan kanssa. Hänen työajastaan 40 % (2 päivää viikossa) kohdentuu Nurmekseen vuonna 2025 ja ensi vuonna 60 %. Hän auttaa työttömänä olevia henkilöitä esim. eläkeselvittelyissä ja osa työkykyisyys asioissa. Työllisyysasioihin liittyen teemme yhteistyötä maakunnallisesti kaikkien Pohjois- Karjalan työllisyysalueen kuntien kanssa, jotta löytäisimme ratkaisuja nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyteen, jotka meillä kaikilla on isona ongelmana. Kesäkuussa pääsimme mukaan työllisyysalueen nuorten pilottiin, jossa vastuuvirkailijat kutsuvat työnhakijana olevat alle 30 – vuotiaat nuoret haastatteluun, käyden läpi hänen nykyistä tilannettaan. Jos nuorella ei ole selkeää suunnitelmaa opiskeluihin/ armeijaan lähdöstä, tai työllistymistä, niin hänet ohjataan Luotsi palveluneuvojalle. Hän käy nuoren kanssa täydentävän työnhaku keskustelun ja paneutuu tarkemmin työllistymisen/ opiskeluiden esteisiin. Asiakkaat tilastoidaan, jotta saadaa tarkempaa tietoa Nurmelaisten työllisyyspalveluiden asiakkaana olevien nuorten tilanteesta. Työllisyysalueen yhteinen resurssi on myös uraohjaaja, joka käy asiakkaiden luona Nurmeksessa. Monen työttömän asioiden etenemistä mm. työkykykoordinaattorin kanssa hidastaa huomattavasti työttömien terveystarkastusten viivästyminen. Nurmeksen tilanne on ollut huono jo useamman vuoden ja tälläkin hetkellä jonot sinne ovat 4–5 kuukauden mittaisia. Lisäksi Nurmeksen kaupunki on panostanut työllisyysasioiden kehittämiseen eri hankkeiden kautta kuten Kuhina-hanke, TNO-hanke, jonka aikana on kehitetty Luotsi -palvelupisteitä ja meille on tullut palveluneuvoja kahtena päivänä viikossa, ELO-hanke (kotouttaminen), Talent Hub (kansainväliset opiskelijat, rekrytointi).

Kaupunginhallituksen toimiala

Hallintopalvelut

Henkilöstöohjelman laadinta on edelleen kesken. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että henkilöstöohjelman toimeenpano lisääisi henkilöstön pysyvyyttä ja osaltaan helpottaisi rekrytointia. Nykyinen ikärakenne huomioon ottaen ohjelmaan tulisi sisällyttää ikäohjelma, jonka avulla edistettäisiin eri ikäisten, erityisesti vanhempien, eläkeikää lähestyvien henkilöiden, työkykyä ja työssäjaksamista.

KH vastaus:

Uutta kuntastrategiaa valmistellaan vuoden 2025 aikana, jonka myötä henkilöstöohjelman valmistelu on siirretty vuodelle 2025. Henkilöstöohjelman perusta ja painopisteet johdetaan Nurmeksen kaupungin strategiasta, jonka missio, visio ja arvot luovat pohjan ohjelmalle. Henkilöstöohjelman tarkoitus on tukea mission ja vision saavuttamista, jonka takia sitä ei ole perusteltua laatia ennen strategian valmistumista. Jotta ohjelman tarkoitus toteutuu, täytyy strategian ottaa kantaa siihen, mitä strategian arvot ja visio tarkoittavat Nurmeksen kaupungille työnantajana erityisesti henkilöstövoimavarojen näkökulmasta. Tältä pohjalta strategiassa linjataan se, miten Nurmeksen kaupungin henkilöstövoimavaroja johdetaan ja mihin suuntaan niitä tulevaisuutta silmällä pitäen kehitetään niin määrällisesti kuin laadullisesti. Tämä muodostaa lähtökohdan sekä henkilöstön pysyvyydelle työhyvinvoinnin ja jaksamisen näkökulmasta, että uuden rekrytoinnille, koska se vaikuttaa myös työnantajamielikuvaan Nurmeksen kaupungista. Mitä konkreettisemmalla ja käytännön läheisemmällä tasolla strategiassa määritetään em. suuntaviivoja, sitä paremmin henkilöstöohjelma tukee strategiassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamista.

Ruokahuoltopalvelut

Tarkastuslautakunta pitää harmillisena ruuan kotimaisuusasteen alenemista.

KH vastaus:

Elintarvikkeiden kotimaisuusaste on laskenut yhden prosenttiyksikön 82 prosentista 81 prosenttiin vuonna 2024. Pudotus ei ole suuri ja vaihtelua on varmasti vuosittain suuntaan tai toiseen johtuen useista eri syistä, edellisen kesän säästä aina erityisruokavalioiden määrään. Joitakin ulkomaisia tuotteita (esim. kala, riisi, hedelmät) joudutaan käyttämään sen vuoksi, ettei vastaavaa kotimaista tuotetta ole saatavana. Joissakin tuotteissa hankintasopimukset määrittävät ulkomaiset tuotteet sopimustuotteiksi (esim. ruokakerma) ja sopimuksia on noudatettava. Joskus hinta ratkaisee ja päädytään käyttämään edullisempaa ulkomaista elintarviketta (esim. pakastemarjat kiisseleissä) kalliimman kotimaisen sijaan.

Seuraavat ruokapalvelun käyttämät tuotteet ja tuoteryhmät ovat 100 prosenttisesti kotimaisia: lihat ja lihajalosteet, maito, kananmunat, ravintorasvat, tuoreleivät. Tuoreista kasviksista kaikki juurekset, mukaan lukien peruna, kurkut ja tomaatit, keräkaali ja kiinankaali ovat täysin kotimaisia. Viljavalmisteista kaikki muut käytettävät hiutaleet (kaura, ohra, ruis ja 4-viljaa) ovat kotimaisia, paitsi riisihiuutaleet, joita käytetään erityisruokavalioiden valmistamiseen. Jauhot, suurimot (manna, ohra) ja pastat ovat myös kotimaisia.

Koska vastaavia kotimaisia tuotteita ei ole saatavana, käytetään ulkomaisia kalavalmisteita (kuutiot ja suikaleet), vihannespakasteita (parsakaali, babyporkkana), riisiä, hedelmiä (banaani, sitrushedelmät), tuoreita kasviksia (jäävuorisalaatti, paprika) ja suurusteita. Myös useat erityisruokavalioiden toteuttamisessa käytettävät elintarvikkeet ovat ulkomaisia (maidon korvikkeet, ei maitopohjaiset jogurtit vanukkaat ja jäätelöt, kasviproteiinit, gluteenittomat viljat).

Vuonna 2024 hankintasopimuksen mukaisesti käytettiin esimerkiksi ulkomaista kasvirasvasekoitusta ruoanvalmistuksessa. Sittemmin hankintasopimus on uusiutunut ja on siirrytty käyttämään kotimaista ruokakermaa.

Kotimaisten marjapakasteiden saatavuus vaihtelee vuosittain. Huonon kesän jälkeen joitakin kotimaisia marjoja (esim. mansikka) ei saata olla ollenkaan saatavana ja joudutaan käyttämään pelkästään ulkomaisia marjoja. Ulkomaiset marjapakasteet ovat hinnaltaan huomattavasti edullisempia kotimaisiin verrattuna, joten kuumennettaviin ruokiin (marjakiisselit ja -keitot) käytetään aina ulkomaisia marjoja kustannusten säästämiseksi.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että ruokahävikkiä on pystytty edelleen vähentämään.

Kaupunkirakennepalvelujen toimiala

Maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että yleiskaavatyö ei ole edennyt, mikä osaltaan heikentää mahdollisuuksia kaupungin strategiseen kehittämiseen. Henkilöstöressurssien puute on pitkäkestoinen ongelma, jonka hoitamiseksi tulee sitkeästi ponnistella, mm. selvittämällä yhteistyömahdollisuudet lähikuntien - myös kainuulaisten, kanssa ja tarvittaessa etsiä kumppaneita kauempaakin.

KH vastaus:

Yleiskaavatyötä on viety eteenpäin konsultin toimesta, mutta edistyminen on ollut hidasta. Nurmeksen osayleiskaava: Keskusta: luonnos on tulossa nähtäville loka-marraskuun 2025 vaihteessa, johon pyydetään OAS:in mukaiset lausunnot osallisilta. Nurmeksen osayleiskaava: Itäkaupunki kaavoitustyö on vireillä OAS valmistelussa.

Maankäytön resurssit ovat olleet pitkään puutteelliset pääosin maankäyttöpäällikkö resurssin puuttumisesta johtuen. Asian tilan kohentamiseksi selvitetään mahdollista yhteistyötä Sotkamon kunnan kanssa 7.10.2025 pidettävässä yhteistyöpalaverissa.

Tilapalvelut

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tilaohjelman keskeneräisyyteen tilanteessa, missä sitä pitäisi voida aktiivisesti käyttää. Tarkastuslautakunta kehottaa arvioimaan onko tarkoituksenmukaista toimia omissa tiloissa vai vuokratiloissa. Tarvittaessa on sote-kiinteistöille laadittava oma selvitys, jotta se ei viivytäisi muun tilaohjelman valmistumista.

KH vastaus:

Tilaohjelmaa on valmisteltu tilapalveluissa ja se tulee päätöksentekoon vuoden 2026 talousarvion hyväksynnän yhteydessä. Sote-kiinteistöille on teetetty 10 vuoden PTS-suunnitelmat ja AKA-arviot syksyn 2025 aikana. Kiinteistömassaa käsitellään kokonaisuutena em. tilaohjelmassa.

Kuntatekniikan palvelut

Projektihallinta ja talouden hallinta ovat kohentuneet

Hyvinvointipalvelujen toimiala

Kulttuuripalvelut

Monipuoliset ja laadukkaat kulttuuripalvelut ovat tärkeä veto- ja pitovoimatekijä.

Opetus- ja koulutuspalvelut

Tarkastuslautakunta suosittelee yhteistyön lisäämistä Valtimon ja Kirkkokadun yläkoulujen välillä opettajien suunnitelmallisessa rekrytoinnissa, silloin kun se on mahdollista.

KH vastaus:

Opettajayhteistyö on kouluillemme vanhastaan tuttua mm. käsityön ja musiikin opetuksessa. Kevättalvella 2025 kartoitimme ruotsin kielen yhteisen opettajan palkkaamismahdollisuutta. Kartoituksessa olivat mukana Valtimon, Kirkkokadun ja Porokylän koulut sekä lukio. Kirkkokadun ja Porokylän koulu onnistuivat järjestelemään tunnit niin, että heille löytyi yhteinen opettaja ja Valtimolle rekrytyn ruotsinopettajan tunteja täydennettiin lukion tunneilla. Yhteistyö oli onnistunutta ja osoitti selkeästi sen, että vastaavanlaista kannattaa ehdottomasti jatkaa myös tulevaisuudessa, etenkin nyt, kun tiedetään oppilasmäärien vähenevän. Rehtorit ovat jo alustavasti miettineet seuraavia mahdollisia yhteisiä opettajia tuleville lukuvuosille ja tätä suunnittelua jatketaan yhdessä sivistysjohtajan kanssa.

Varhaiskasvatuspalvelut

Suosittelimme koulutusmahdollisuuksien selvittämistä varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuden parantamiseksi, esimerkiksi selvittämään mahdollisuutta Riverian lastenohjaajan perustutkinnon koulutuksen tuomiseksi Nurmeksen yksikköön. Näin osaltaan vastattaisiin henkilöstön saatavuusongelmiin sekä tuleviin eläköitymisiin.

KH vastaus:

Nurmeksen kaupungilla ei ole ollut vaikeuksia saada pätevyyden omaavia lastenhoitajia. Meillä on pätevät lastenhoitajat tehtävissä ja olemme saaneet sijaisuuksiin päteviä lastenhoitajia. 2030 voimaan tulevassa laissa henkilöstön osalta, lapsiryhmissä olisi oltava silloin päteviä opettajia, sosionomeja ja tarvittava määrä varhaiskasvatuksen erityisopettajia. Näiden ammattiryhmien saatavuus on tärkeää ja heidän kouluttautumistaan me jo nyt tuemme paikallisen sopimuksen kautta. Vuoden 2030 muutoksen huomioiden meillä on jo nyt riittävä määrä lastenhoitajia, vaikka myös eläköitymistä tapahtuu tässä välissä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että henkilöstön jatkokouluttamisen osalta on tehty hyvää työtä ammattitaitoisen henkilöstön varmistamiseksi. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että metsäpäiväkodin suunnittelu on johtanut myös metsäpäiväkodin käynnistymiseen Rekulan päiväkodissa. Lisäksi on tarjottu luontopainotteisia ryhmiä muissa päiväkodeissa.

Tytäryhtiöt

Nuoriso- ja Matkailukeskus Hyvärilä Oy

Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että Hyvärilän monipuolinen tarjonta on myös kaupunkilaisten käytettävissä ja että tiedotus kaupunkilaisille palveluista olisi hyvin saatavilla.

Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy PIKES

Tarkastuslautakunta kehottaa tekemään perusteelliset taustaselvitykset sekä riskiarviot sijoittumista suunnittelevista toimijoista aikaisemman kaltaisten riskien välttämiseksi.

KH vastaus:

Sijoittumista suunnittelevat toimijat ottavat yhteyttä suoraan sekä kaupungin edustajiin (mm. tekninen johtaja, kaupunginjohtaja) että elinkeinoyhtiön edustajiin (toimitusjohtaja, yritysasiantuntija). Koska tarkastuslautakunnan kehotuksessa viitataan aikaisemman kaltaisten riskien välttämiseen tuon esiin sen, että valitettavasti aikaisempina vuosina kaupungin taholta hoidettiin hyvin paljon yksin sijoittuvien yritysten kanssa asioita, ja elinkeinoyhtiön rooli oli hyvin suppea esim. avustaa ainoastaan rahoitushakemusten laadinnassa.

Mielestäni sijoittuvien yritysten osalta olisi tärkeää jatkossa toimia siten, että kaupungilla ja elinkeinoyhtiöllä olisi yhteisesti sovittu prosessi. Esimerkiksi siten, että

- 1. Kaupungin ja elinkeinoyhtiön roolit ja kummankin (pää)vastuuhenkilöt toimijoiden sijoittumisessa määritellään*
- 2. Alustavat keskustelut sijoittuvat toimijan kanssa voi käydä vain kaupunki tai elinkeinoyhtiö mutta tieto mahdollisesta sijoittuvasta toimijasta tulee välittää heti muulle vastuuhenkilölle/-öille. Jatkokeskusteluissa ja neuvotteluissa sijoittuvien toimijoiden kanssa on aina sekä kaupungin että elinkeinoyhtiön edustaja.*
- 3. Mikäli sijoittuva toimija on y-tunnuksen omaava yhtiö, elinkeinoyhtiö hankkii sijoittuvasta toimijasta taloudellisia taustatietoja jo prosessin alkuvaiheessa, ja käy ne yhdessä kaupungin vastuuhenkilön/-löiden kanssa läpi. Lisäksi sekä kaupungin että elinkeinoyhtiön vastuuhenkilöt kartoittavat sijoittuvan toimijan taustaa eri kanavien ja sidosryhmien kautta. Tausta-aineistolle tehdään esim. yhteinen Teams-kanava, jotta kaikki tieto on kaikkien käytettävissä. Lisäksi käydään tutustumassa toimijan nykyiseen toimintaan (esim. jos on jo toimiva laitos muualla). Kutsutaan sijoittuvat toimijat aina käymään paikan päällä.*

Tarkastuslautakunnan kysymykset ja kehotukset kaupunginhallitukselle

Talous

Talouden ennakointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota niin lyhyellä kuin pitkälläkin ajanjaksolla. Mahdollisimman suuri toteutumistarkkuus on avainasemassa pitkän aikavälin suunnittelussa. Valtion toimenpiteiden lyhytjännitteisyys on suuri haaste.

Työllisyysasteen parantaminen on oleellinen tekijä kaupungin talouden, erityisesti verotulojen kannalta. Heikosta työllisyydestä sekä matalasta tulostasosta johtuen efektiivinen veroaste on 6,13 kun veroaste on 8,9.

Talouden haasteista huolimatta on syytä panostaa palveluiden laatuun ja saatavuuteen, sillä niillä on merkittävä vaikutus kaupungin pito- ja vetovoimatekijöinä. Kaupungin ikärakenne tulee ottaa huomioon palveluiden suunnittelussa.

KH vastaus:

Talousarvion laadinnan ohjeita ja toteuman seurannan ohjeita on tarkennettu. Työllisyyden hoidon toimenpiteitä tehdään koko ajan. Palveluja voidaan tuottaa sen verran kuin talous kestää. Varhaiskasvatuspalvelut ja perusopetuspalvelut järjestetään/tuotetaan kaupungissa laadukkaasti, samoin esim. kulttuuripalvelut. Ihan kaikkeen mitä toivotaan järjestettävän, eivät rahat kuitenkaan riitä.

Alueellinen yhteistyö

Onko kaupunki suunnitellut alueellista yhteistyötä lähikuntien kanssa? Onko syytä kolmen maakunnan rajalla kartoittaa yhteistyömahdollisuudet yli maakuntarajojen ja lähikuntien, vaikka Pielisen Karjalan tarkastelu/vahvistaminen yhtenäisenä työssäkäyntialueena olisikin koko alueen elinvoiman kannalta ensisijainen kehityssuunta?

Tarkastuslautakunta suosittaa lisäämään entisestään yhteistyötä maakuntaliiton sekä maakunnallisten (myös naapurimaakuntien) koulutusorganisaatioiden kanssa etenkin lähiopetustarjonnan monipuolistamiseksi. Etenkin toisen asteen opiskelijoille on usein eduksi, mikäli opintojen perässä ei ole pakko muuttaa. Lautakunta kehottaa korkea-asteen koulutuksen paikallisen tuen selvittämistä nuorten pitovoiman parantamiseksi. Toisaalta koulutuspaikkojen kiinnostavuuden lisäksi on tärkeää, että tänne tulee opiskelijoita oman kaupungin ulkopuolelta, minkä vuoksi asuntotilanteen täytyy mahdollistaa tulomuutto. Asuntotarjonnan pitää mahdollistaa myös harjoittelupaikkojen vastaanotto.

Alueellisella yhteistyöllä voisi lisätä myös opiskelu- ja työperusteisen maahanmuuton kohdentumista Pielisen Karjalaan. Hyvin toimivia kotoutuspalveluita tulee edelleen kehittää.

KH vastaus:

Nurmeksen kaupunki käy aktiivista keskustelua naapurikuntien kanssa, myös yli maakuntarajojen, mm. järjestämällä yhteisiä verkostoitumistilaisuuksia. Nurmeksen kaupunki on mukana Oma 2 -hankkeessa (Strateginen kumppanuus ja omistajaohjaus ammatillisessa koulutuksessa). Oma 2 -hanke tukee alueellista elinvoimatavoitteiden saavuttamista sekä omistajakuntien ja koulutustenjärjestäjien yhteistyötä sen edistämisessä.

Sotkamon, Rautavaaran ja Kuhmon kuntien kanssa on käyty keskusteluja yhteistyöstä mm. rakennustarkastuksen, kaavoituksen ja matkailuhakkeiden tiimoilta. Kotoutumispalveluiden osalta tehdään yhteistyötä Lieksan kristillisen opiston kanssa mm. järjestämällä Suomen kielten koulutusta kotoutumispalveluna.

Riverian kanssa tehdään yhteistyötä kotoutumispalvelujen osalta. Nurmeksen kaupunki on saanut kotoutujista jo yli 40 uutta kuntalaista.

Henkilöstö

Kaupungilla ei ole kokemuksen tuomaa rutiinia YT-neuvottelujen käymiseen. Haettiin tässä uudessa tilanteessa apua esim. Kuntaliitolta, ja oliko prosessin valmistelu ja toteutus eri portaissa ja vaiheissa riittävää ja säännösten mukaista? Toteutettiin lomautukset asianmukaisesti?

Henkilöstöä on vähennetty, mutta samalla on rekrytointitarpeita. Jotta näissä tilanteissa onnistutaan mahdollisimman hyvin, tulee panostaa siihen, että päteviä hakijoita saadaan ja palkataan oman organisaation ulkopuoleltakin. Kaikkien potentiaalisten hakijoiden kannalta kaupungin työnantajakuva tulee olla hyvä, samoin kaupungin yleisen mielikuvan (asunnot, palvelut, harrastusmahdollisuudet ym.), joten näihin pitää panostaa ja linjata strategiatasolla.

Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen mukaan työterveyshuolto on mennyt parempaan suuntaan, kun palvelun tuottaja vaihdettiin. Nyt tulee erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että pääpaino on ennaltaehkäisevissä toimissa. Raportoinnin hyväksikäyttöä tulee edelleen tehostaa. Henkilöstökyselyssä olisi hyvä olla täysin vapaan sanan kenttä. Muutenkin henkilöstöä tulisi osallistaa enemmän sekä oman työn että koko organisaation ja kaupungin kehittämiseen.

KH vastaus:

Yhteistoimintaneuvottelussa ei päätetty lomautuksista. Yhteistoimintamenettely on toteutettu lain mukaisesti. Itä-Suomen hallinto-oikeus on todennut sen antamassaan päätöksessään 1177/2025, Dnro 1415/03.04.04.10/2024, päiväys 21.5.2025 seuraavasti: Kaupunginvaltuuston valituksenalainen päätös ei ole valituksessa mainituilla perusteilla syntynyt virheellisessä järjestyksessä eikä muutoinkaan ole lainvastainen

Kuntaliiton asiantuntijoita on konsultoitu YT-prosessin eri vaiheissa.

Hallintosääntö

Henkilöstöhallinnon päävastuun tulisi olla selkeästi määritelty ja tarkastuslautakunta suosittelee hallintosäännön muuttamista tältä osin.

KH vastaus:

Viimeisimmässä hallintosääntömuutoksessa henkilöstöhallinnon päävastuu on annettu hallintojohtajalle.

Vaikuttamistoimielimet

Vaikuttamistoimielimiä koskevat päätökset tulisi tehdä siten, että jo valmisteluvaiheessa ko. elimeltä pyydetään lausunto asiasta. Vaikuttamistoimielimiltä tulisi pyytää lausunnot niiden omaan alaan liittyvissä asioissa ennen päätöksentekoa. Valtuuston kokoukset ovat kaikille avoimia, mutta olisiko syytä kutsua vaikuttamistoimielinten edustajat kokouksiin henkilökohtaisesti, kenties myöntää puheoikeus omaan alaan liittyvissä asioissa. Heitä voisi myös suullisesti kuulla asiantuntijoina lautakuntien kokouksissa. Näillä toimilla voitaisiin pienentää sitä demokratiavajetta, joka syntyy vanhus- ja vammaisneuvostojen yhdistämisestä.

KH vastaus:

Valtiolta tulevien lausuntopyyntöjen tiukkojen aikataulujen puitteissa ei aina ole mahdollista pyytää etukäteen lausuntoa vaikuttamistoimielimiltä. Kiinnitämme jatkossa huomiota valmistelussa tarvittavien lausuntojen pyytämiseen vaikuttamistoimielimiltä.

Kaavoitus

Yleiskaava ei ole edennyt mikä vaikuttaa kaupungin kehittymiseen. Kaavoituksen osaamisen puutteet näkyvät jo elinkeinoelämässä.

KH vastaus:

Kaupungilla on kaavoitettua tonttitarjontaa sekä teollisuudelle ja kaupalle, joiden kysyntä ei ole riippuvaunen kaavoituksesta

Kaupunki on tehnyt strategista maanhankintaa tulevaisuuden tarpeisiin mm. kantatie 73 varresta (Lieksan suunta) sekä Känkkäälän vihreän teollisuuden alueen laajennusaluetta rata-varresta pohjoisen suuntaan.

Investoinnit

Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa tavarasatamainvestoinnin riittäviä tarve-, talous- ja riskiarvioiteja ennen varsinaisen suunnittelun aloittamista. Tällainen pohjatyö pitää tehdä erityisellä huolella, tarvittaessa ulkopuolisia asiantuntijoita käyttäen. Samoin muissakin isoissa investoinneissa. Voidaanko edunvalvontaa tehostamalla saada merkittäviä investointeja niin että riskit jakautuvat useammille tahoille? Tällaisista hankkeista on esimerkkejä muualla maakunnassa.

KH vastaus:

Huomioon otettavaa on, että hankekustannusten selvittäminen edellyttää suunnittelua, jonka edetessä kustannukset myös täsmentyvät. Rahoituselementit myös edellyttävät suunnittelu ja lupavalmiutta.

Riskitarkastelun ja edunvalvonnan osalta toimintaa tulee kehittää.

Hyvinvoinnin edistäminen

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan hyvinvointikoordinaattorin tehtävä on saatava täytettyä lain vaatimuksen täyttämiseksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävän kannalta ja vanhus- ja vammaisneuvoston valmistelutehtävän täyttämiseksi. Tällä hetkellä yhteistyö hyvinvointialueen kanssa ei toimi toivotulla tavalla. Hyvinvointikoordinaattorin palkkaaminen helpottaisi tätä yhteistyötä. Kokoaikaisen viran täyttäminen nostaisi kaupungin valtionosuuksia siten, että niillä saataisiin katettua viran palkkakustannukset, jolloin palkkaus olisi kustannusneutraali ratkaisu.

KH vastaus:

Hyvinvointikoordinaattorin tehtävää ei ole täytetty, vaan se on yhdistetty hyvinvointipäällikön virkaan, joka täytetään lokakuussa.

Riskienhallinta

Tarkastuslautakunta toteaa, että puunkuivurihankinnan kanssa olisi tullut toimia ostosopimuksen mukaisesti ja hakea sopimuksen mukaisia viivästyskorvauksia.

KH vastaus:

Kokonaisuutena arvioiden kaupungin oli parempi maksaa puolet viimeisestä maksuerästä ja saada sitä vastaan kuivurin omistusoikeus itselleen. Ilman omistusoikeutta ei kaupunki voisi edes purkaa kuivuria. Nyt se voidaan myydä tai purkaa kaupungin päätöksellä. Todennäköisyys viivästyskorvausten saamiselle oli erittäin pieni ja näin menetellen ei kaupunki olisi saanut omistusoikeutta itselleen.